

Standpunten Helder op School

Inzet van ervaringsdeskundigen bij voorlichtingen over alcohol en drugs

Achtergrond:

Er was tot 2016 geen wetenschappelijke onderbouwing voor het wel of niet inzetten van ervaringsdeskundigen tijdens voorlichtinglessen over alcohol en drugs. Een onderzoek van de UvA¹ geeft een indicatie dat ervaringsdeskundigen meerwaarde kunnen hebben bij voorlichting. Er zijn wel een aantal kanttekeningen:

- Het onderzoek richt zich alleen op kennis, houding en intentie. Er is in het onderzoek niet gekeken naar veranderingen in gedrag.
- Het onderzoek geeft alleen de effecten op de korte termijn, direct na afloop van de lessen weer. Lange termijn effecten zijn niet onderzocht.
- Het onderzoek is in een beschermende, christelijke omgeving uitgevoerd. De vraag blijft of de uitkomsten van het onderzoek over te dragen zijn naar een andere setting, gebied en niet-christelijke voorlichtingen door andere organisaties.
- Naar de effectiviteit van ouders (die bv. een kind verloren na middelengebruik) die als ervaringsdeskundigen op ouderavonden of in de klas worden ingezet is geen onderzoek gedaan.

Ervaringsdeskundigen in (interventies van) Helder op School

Er is een voorzichtige start gemaakt met de inzet van ervaringsdeskundigen in lesmaterialen. Voor een interventie in het VSO (Be wise, think twice) worden filmpjes gebruikt met verhalen van jongeren met een alcohol- en/of drugsverleden. Door de keuze voor films, komt de boodschap van de ervaringsdeskundigen in alle lessen op dezelfde manier over. Bovendien was het mogelijk om eventuele ongewenste positieve verhalen over alcohol en drugs buiten het videomateriaal te houden.

Uit het pilotonderzoek naar Be wise, think twice bleek onder andere dat de films positief werden ontvangen en de attitude ten opzichte van blowen na afloop van de lessen negatiever was geworden. Op de andere uitkomstmaten (ervaren sociale normen, gedragsintentie en gedrag) werd geen verandering gevonden. Doordat de filmpjes waren ingebed in een lessenserie en er bovendien geen vergelijking is gemaakt met een controlegroep is het niet mogelijk om aan de hand van deze studie conclusies te trekken over het effect van ervaringsdeskundigheid op het drugsgebruik van jongeren.

1 T. Rutten, B. van den Putte, G.J. de Bruijn, A.M. de Graaf (2015). De effectiviteit van voorlichtingslessen en de inzet van ervaringsdeskundigen. ASCoR, Universiteit van Amsterdam.

Literatuurverkenning naar ervaringsdeskundigheid

Helder op School heeft een literatuurverkenning naar de effectiviteit van de inzet van ervaringsdeskundigen gedaan waaruit blijkt dat er nog steeds onvoldoende literatuur beschikbaar is om een literatuurstudie uit te voeren.

Naast hierbovengenoemde literatuur sprong nog één ander internationaal onderzoek naar *Project Amp* in het oog². Uit dit onderzoek bleek dat de inzet van ervaringsdeskundige jongvolwassenen een positieve uitwerking had op de betrokkenheid van jongeren bij een interventie.

Advies Helder op School³:

Indien ervaringsdeskundigen worden ingezet in de klas wordt aangeraden te voldoen aan de volgende voorwaarden:

- De ervaringsdeskundige moet dicht bij de doelgroep staan wat betreft leeftijd en achtergrond teneinde de identificatie te versterken.
- De doelgroep moet de boodschap van de ervaringsdeskundige op zichzelf kunnen betrekken.
- Het beste is om de werkzaamheden van de ervaringsdeskundige in te bedden in een breder preventieprogramma en niet als losstaande activiteit te presenteren.
- Een ervaringsdeskundige heeft een training ontvangen in het overbrengen van een Preventieve boodschap (niet té ongewenst positief ten opzichte van middelen of een té waarschuwend vingertje).

2 Paquette, K. L., Winn, L. A. P., Wilkey, C. M., Ferreira, K. N., & Donegan, L. R. W. (2019). A framework for integrating young peers in recovery into adolescent substance use prevention and early intervention. *Addictive behaviors*, 99, 106080

3 2019 J. Lammers, I. Alberti, B. van 't Klooster, M. Bouts. Richtlijnen verslavingspreventie onderwijs. Trimbos-instituut en Verslavingskunde Nederland (VKN).

